

ANNALES
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN — POLONIA

VOL. XVIII, 11

SECTIO C

1963

Z Instytutu Zoologicznego Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi UMCS

Dyrektor: prof. dr Konstanty Strawiński

i Zakładu Ochrony Przyrody i Fenologii UMCS

Kierownik: doc. dr Sergiusz Riabinin

Sergiusz RIABININ

Materiały do fauny ptaków Polesia Lubelskiego

Материалы к фауне птиц Люблинского Полесья

Matériaux à la faune des oiseaux de Polesie Lubelskie

Uwzględnione w niniejszej pracy materiały zostały zebrane w latach 1954—1960 i stanowią niejako uzupełnienie pracy „Badania nad ptakami Polesia Lubelskiego” (6). W przeglądzie wymieniam głównie te ptaki, które obserwowałem osobiście. Oprócz gatunków rzadszych, bardziej interesujących, uwzględnione zostały wszystkie te gatunki pospolite, które są charakterystyczne dla najważniejszych środowisk Polesia Lubelskiego.

RZĄD: WRÓBLOWATE PASSERES

RODZINA: KRUKOWATE CORVIDAE

1. Kruk *Corvus corax* L. Pojedyncze ptaki spotykałem kilkakrotnie w lasach okolic Libiszowa, gdzie niewątpliwie gnieźdzą się. Urbański (12).*

2. Dziwonia *Carpodacus erythrinus* (Pall.). 14 VI 1958 r. słuchałem charakterystycznego śpiewu tego ptaka, rozlegającego się z podmokłych zakrzewień w okolicach Wytyczna (na skraju rozległego torfowiska Krowie Bagno). Bazyluk (1), Taczanowski (8, 9, 10, 11).

* W pracach wymienianych autorów znajdują się wzmianki o występowaniu danego gatunku na obszarze Polesia Lubelskiego lub w miejscowościach przylegających do tego obszaru i mających z nim wiele cech wspólnych.

RODZINA: PLISZKOWATE MOTACILLIDAE

3. Świergotek łąkowy *Anthus pratensis* (L.). Pospolity na podmokłych łąkach, wilgotnych nieużytkach, terenach po wyschniętych stawach z kępami turzyc, rozległych torfowiskach. Między innymi obserwowałem go często w okolicach Libiszowa, Puchaczowa, Dratowa oraz Wytyczna (torfowisko Krowie Bagno). Jest jednym z pierwszych zwiastunów wiosny (7). 8 IV 1955 r. obserwowałem już kilkakrotnie ptaki i słuchałem ich śpiewu we właściwych im biotopach gniazdowych przy jeziorze Białym koło Libiszowa.

Fot. Z. Cmoluch

Ryc. 1. Tereny po wyschniętych stawach w Libiszowie; miejsce występowania świergotka łąkowego *Anthus pratensis* (L.), pliszki żółtej *Motacilla flava* (L.) i pokląskwy *Saxicola rubetra* (L.)

Terrains d'anciens étangs desséchés à Libiszów; endroits d'apparition de: *Anthus pratensis* (L.), *Motacilla flava* (L.) et *Saxicola rubetra* (L.)

4. Świergotek polny *Anthus campestris* (L.). Występuje na piaszczystych nieużytkach, suchych ugorach porośniętych skąpa roślinnością, uprawnych polach o jałowej glebie, w przerzedzonych drzewostanach sosnowych na piaskach z kępami jałowca itp. Najczęściej spo-

tykałem go w okolicach Sosnowicy w odpowiednich biotopach przy jez. Białym, Czarnym oraz w sąsiedztwie kanału Wieprz — Krzna. 31 IX 1955 r. obserwowałem na rozległych, suchych terenach w okolicach jeziora Czarnego przelatujące stadka.

5. Pliszka siwa *Motacilla alba* L. Najczęściej spotykałem ją w pobliżu różnego rodzaju zbiorników wodnych, a mianowicie na piaszczystych brzegach jezior (np. Białeckiego i Czarnego w Libiszowie), na skrajach łąk stykających się z drogami wysadzonymi wierzbami, w których chętnie się gnieździ (Berezy, Szóstka), na nasypach kanału Wieprz — Krzna i wśród kamieni zwożonych tutaj na budowę.

6. Pliszka żółta *Motacilla flava* (L.). Pliszka żółta jest jednym z najpospolitszych na Polesiu Lubelskim ptaków. Jako gatunek łąkowy znajduje tu optymalne warunki bytu, gdyż te właśnie zespoły roślinne należą w tym regionie do dominujących. Występuje zarówno na dużych obszarach łąkowych, jak i na niewielkich fragmentach roślinności trawiastej w siedliskach bardziej wilgotnych; zamieszkuje także tereny po stawach porośnięte kępami turzyc, torfowiska (Krowie Bagno w okolicach Wytyczna), miejsca eksploatacji torfu (np. w okolicach Chojeńca i Dorohuczy), brzegi jezior, kanałów i rowów melioracyjnych.

RODZINA: POKRZEWKOWATE SYLVIDAE

7. Pokrzewka cierniówka *Sylvia communis* Lath. Na badanym terenie bardzo pospolita. Szczególnie często spotykałem ją w gęstych kępach wierzbowych na łąkach, torfowiskach, nad brzegami Wieprza, a także w innych zakrzewieniach (niekiedy nawet bardzo niewielkich).

8. Pokrzewka jarzębata *Sylvia nisoria* (Bechst.). Również pospolita jak pokrzewka cierniówka, zasiedla jednak inne biotopy. Sokołowski (7) opisuje je w następujący sposób: „Doliny rzeczne i brzegi jezior gęsto zarośnięte krzewami lub też duże gaje o bujnym podszyciu są miejscem pobytu pokrzewki jarzębatej.” Ponieważ takich środowisk znajduje pokrzewka jarzębata na Polesiu Lubelskim bardzo dużo, nic więc dziwnego, że jest szeroko rozpowszechniona w tym regionie. Niekiedy występuje razem z pokrzewką cierniówką, mianowicie wówczas, kiedy zwarte zarośla zajmują nieco większą powierzchnię (tzn. nie są to odizolowane, rzadkie krzewy). Pokrzewkę jarzębatą spotykałem m. in. w następujących środowiskach i miejscowościach: nadbrzeżne zarośla (wierzbowe i in.), nad jeziorem Białym w Libiszowie i nad jeziorem Dratów w Dratowie; zarośla nad Wieprzem w okolicach Trawnik; zarośla olchowe na łąkach w Biskupicach (wraz z pokrzewką cierniówką); gaje olchowe wśród łąk w okolicach Kąkolewnicy; gaje

olchowo-brzozowe przy jeziorze Białym w Libiszowie (wraz z pokrzewką czarnołbistą); różnego rodzaju zarośla na podmokłych łąkach torfowiskowych w Ludwinie; na Krowim Bagnie w Wytycznie wśród zwartych zarośli *Salix*, *Alnus glutinosa*, *Betula verrucosa*, *Betula humilis*, *Frangula alnus* i in. (wraz z pokrzewką cierniówką); w brzozowych łaskach w okolicach Zahajek i Drelowa.

9. Ł o z ó w k a *Acrocephalus palustris* (B e c h s t). Jest jednym z charakterystycznych gatunków dla wilgotnych zakrzewień (zwłaszcza wierzbowych), rosnących na łąkach, terenach torfowiskowych, przy brzegach rzek i kanałów itp. Prócz wymienionych siedlisk łożówka występuje także w zbożach. Śpiewu tego ptaka, rozlegającego się z upraw zbożowych, słuchałem 27 VI 1956 r. w miejscowości Jabłoń, gdzie występował prócz tego w typowych dla siebie siedliskach. Nizej wymienię kilka stanowisk, w których łożówka występowała bardzo pospolicie: Krowie Bagno — w zwartych zaroślach *Salix*, *Alnus glutinosa*, *Betula verrucosa*, *Betula humilis*, *Frangula alnus*; Trawniki — na łąkach wśród zarośli *Cornus*, *Frangula*, *Populus* oraz nad samym Wieprzem; Biskupice — w kępach wierzbowych nad rzeką Giełczew.

10. Rokitniczka *Acrocephalus schoenobaenus* (L.). Występuje często tuż nad samą wodą w zaroślach wierzbowych, poprzerastanych wówczas trzinami i szuwarem (np. w Libiszowie nad brzegiem jeziora Białego: 5 VII 1954, na groblach: 26 V 1955). Szczególnie częsta na łąkach torfowych, torfowiskowych nieużytkach itp. (np. Chojeniec, Dorohuczka: 8 VI 1956, 12 VI 1958).

11. Wodniczka *Acrocephalus paludicola* Vieill. Jedyny raz spotkałem się z tym gatunkiem 18 VI 1956 r. w okolicach Sosnowicy na ogromnych przestrzeniach mokrych łąk, ciągnących się wzdłuż rzeki Piwonii; pojedyncze ptaki śpiewały wśród wysokich turzyc. Sądzę, że ze względu na obecność odpowiednich dla wodniczki środowisk (rozległe, podmokłe łąki turzycowe), może posiadać ona na Polesiu Lubelskim szereg stanowisk nawet jeszcze dziś, tzn. pomimo zmeliorowania i wysuszenia znacznych obszarów. T a c z a n o w s k i (8, 10), U r b a ń s k i (12).

12. Brzęczka *Locustella luscinioides* (S a v i). Dotychczas ptaka tego stwierdziłem w dwóch miejscowościach: w Libiszowie nad jeziorem Białym, gdzie trzymał się przybrzeżnych zarośli wierzbowych (5 VII 1954, 26 V 1955, 26 VI 1957) oraz w analogicznym środowisku w miejscowości Dratów przy jeziorze o tejże nazwie (24 V 1956). T a c z a n o w s k i (9).

RODZINA: SIKORY PARIDAE

13. Remiz *Remiz pendulinus* (L.). Obserwowałem go w trzech miejscowościach: Libiszowie, Dratowie i Siemieniu. W Libiszowie 27 V

1957 r. widziałem ptaka zbierającego materiał na gniazdo; było ono uwite na olszy przy jednym ze stawów obok rybakówki. Tego samego dnia, ale w zupełnie innej partii gospodarstwa rybackiego spotykałem kilka razy te ptaki. 7 VI 1960 r. z zadrzewień przy jeziorze Białym dolatywały charakterystyczne głosy remizów. W Dratowie obserwowałem ptaka w zaroślach przy jeziorze 24 V 1956 r. W Siemieniu 13 V 1960 r. remiz wił gniazdo na olszy w pobliżu stawu; na tym samym drzewie znajdowało się gniazdo zeszloroczne.

14. Sikora czarnogłówka *Parus atricapillus* L. Jedyny raz widziałem sikorę czarnogłówkę i słuchałem charakterystycznego jej głosu (odróżniającego gatunek ten w sposób wyraźny od bardzo podobnej sikory ubogiej) 16 IV 1959 r. w Wytycznie na skraju torfowiska Durne Bagno, graniczącego z lasem.

RODZINA: DROZDOWATE TURDIDAE

15. Drożdżik *Turdus musicus* L. 26 III 1959 r. obserwowałem w okolicach Trawnik w zadrzewieniach przy kanale Wieprz-Krzna stada drożdżików wraz ze stadami kwiczołów i paszkotów. Urbański (12).

16. Paszkot *Turdus viscivorus* L. Dwa razy obserwowałem stada przelatujących paszkotów. Pierwszy raz 10 IV 1954 r. w Libiszowie w sosnowym lesie przy jeziorze Czarnym; ptaki zatrzymywały się w koronach drzew oraz na przylegającym do lasu ugorze. Drugi raz 26 III 1959 r. w okolicach Trawnik wraz ze stadami kwiczołów i drożdżików. Spośród trzech wymienionych gatunków drozdów, obserwowanych w tym dniu w czasie przelotów, kwiczoły występowały w stadach najliczniejszych, a paszkoty — najmniej licznych.

17. Kwiczoł *Turdus pilaris* L. Niedużą kolonię kwiczołów obserwowałem 8 VI 1956 r. w olchowych zadrzewieniach przy kanale Wieprz-Krzna między Chojńcem a Dorohuczą. Na Polesiu Lubelskim kwiczoł jest niewątpliwie gatunkiem pospolitym, czemu sprzyja obecność licznych, niewielkich zadrzewień, kęp olchowych obok zbiorników wodnych, gdzie gnieździ się szczególnie chętnie. Urbański (12).

18. Białorzotka *Oenanthe oenanthe* (L.). Białorzotkę spotykałem dość często w różnych miejscowościach w odpowiednich dla niej środowiskach. Występuje m. in. na piaszczystych ugorach (obecnie zalesianych) w okolicach jezior Czarnego i Białego w Libiszowie; w miejscach eksploatacji piasku, zakładając na prostopadłych ścianach wykopów gniazda. Gnieźdzenie się w wyżej wymienionych warunkach obserwowałem w latach 1954, 1955, 1956 i 1958 na wspomnianych już ugorach w Libiszowie; w r. 1957 na ich miejscu zagnieździły się jaskółki brzegówki *Riparia riparia* L. Często widzi się białorzotkę także na pia-

szczystych wałach kanału Wieprz-Krzna (Chojeniec, Dorohucz, Jabłoń, Kąkolewnica, Sosnowica).

19. Pokląskwa *Saxicola rubetra* (L.). O występowaniu pokląskwy na badanym terenie można ogólnie powiedzieć to, co o występowaniu pliszki żółtej (patrz pozycja 6). Jest to bardzo pospolity gatunek łąkowy, spotykany we wszystkich badanych miejscowościach. Na dużych, jednorodnych obszarach łąkowych bez zakrzewień i drzew (np. w Biskupicach) nie tak jednak częsty jak na łąkach z kępami krzewów i chociażby pojedynczymi drzewami (Jabłoń, Berezy, Zahajki, Borowica, Sosnowica). Wynika to stąd, że pokląskwy lubią siadać na wierzchołkach łądyg roślinności zielnej, krzewów i drzew, skąd obserwują okolice i polują na owady (7). Oprócz typowych dla tego gatunku biotopów łąkowych spotykałem pokląskwę w następujących środowiskach: porastające kępami turzyc tereny po stawach (okolice jeziora Białego w Libiszowie); kompleks torfowisk i łąk Krowie Bagno (okolice Wytyczna) porośniętych częściowo zaroślami brzozy niskiej *Betula humilis* i kępami krzewów; tereny eksploatacji torfu (okolice Chojenca i Dorohuczy).

20. Słowik szary *Luscinia luscinia* (L.). Słowik szary jest pospolitym gatunkiem na obszarze całego Polesia Lubelskiego. Bardzo licznie występuje w Libiszowie, trzymając się zarośli przy jeziorze Białym, obok stawów oraz w pobliżu zabudowań. W Trawnikach (oprócz zakrzewień porozrzucanych po łąkach) występuje w zaroślach nad brzegiem Wieprza. Często wraz ze słowikiem szarym w tych samych zaroślach gnieźdzą się: pokrzewka cierniówka, pokrzewka jarzębata i łożówka.

21. Podróżniczek *Luscinia svecica* (L.). Podróżniczka obserwo- wałem w wielu miejscowościach: Libiszów, Trawniki, Puchaczów, Dra- tów, Ludwin, Wytyczno, Chojeniec, Dorohucz. Występuje na terenach podmokłych, wśród zarośli wierzb, brzozy, olch i in., a niekiedy także wśród trzcin. Na Polesiu Lubelskim jest gatunkiem pospolitym i za- razem charakterystycznym dla omawianego środowiska.

RODZINA: DZIERZBOWATE LANIIDAE

22. Dzierzba czarnoczelna *Lanius minor* G m. Tylko jeden raz spotkałem ją 10 IV 1954 r. na skraju lasu sosnowego przy jeziorze Czarnym w okolicach Libiszowa.

23. Srokosz *Lanius excubitor* L. 19 VI 1957 r. spotkałem ptaka w pobliżu miejscowości Żulin (pow. Międzyrzec Podlaski) w kępie zadrzewień olchowych na łąkach.

RODZINA: JASKÓŁKOWATE HIRUNDINIDAE

24. Jaskółka brzegówka *Riparia riparia* L. Zamieszkałe gniazda jaskółki brzegówki znajdowałem w następujących miejscowościach i środowiskach: w okolicach Trawnik — na stromym brzegu Wieprza; w Dorohuczy — na ścianie torfowej w miejscu eksploatacji torfu; w Sosnowicy — w piaszczystym nasypie kanału Wieprz-Krzna (18 VI 1956); w Lubiszowie — w ściankach wykopanego przy eksploatacji piasku dołu (27 VI 1957), gdzie w poprzednich latach gnieździła się białorzytka (patrz poz. 18). Fruwające w pobliżu zbiorników wody i na łąkach ptaki spotykałem często w wielu miejscowościach.

RZĄD: KOZODOJE CAPRIMULGI

RODZINA: KOZODOJE WŁAŚCIWE

25. Lelek kozodój *Caprimulgus europaeus* L. 20 V 1958 r. obserwowałem ptaka i złożył jaj na torfowisku porośniętym lasem sosnowo-brzozowym przy jeziorze Czarnym w okolicy Libiszowa, a 31 V 1958 r. na podobnym torfowisku, zwanym Durne Bagno w okolicach Wytyczna. Urbański (12).

RZĄD: DUDKI (UPUPAE)

RODZINA: DUDKI WŁAŚCIWE (UPUPIDAE)

26. Dudek *Upupa epops* L. Na badanym terenie dudek należy do gatunków pospolitych i zarazem charakterystycznych dla tych biotopów, gdzie łąki i pola wraz z niewielkimi zadrzewieniami tworzą układ mozaikowy. Szczególnie często spotyka się dudki na terenach łąkowych z kępami starych drzew (w których się gnieźdzą), przy groblach i drogach wysadzanych tymi drzewami, na skrajach zadrzewień sąsiadujących z terenami otwartymi itp. (Trawniki, Cyców, Wytyczno, Dorohucza, Berezy, Zahajki, Borowica i in.).

RZĄD: KRASKI CORACIAE

RODZINA: KRASKI WŁAŚCIWE CORACIIDAE

27. Kraszka *Coracias garrulus* L. Kraszkę obserwowałem dość często na skrajach lasów graniczących z terenami otwartymi, bez względu na to, czy były to tereny suche (np. piaszczyste ugory przy jeziorze Czarnym w okolicach Libiszowa), czy podmokłe (np. mokradła łąkowe w okolicach Trawnik przy kanale Wieprz-Krzna). Poza tym spotykałem ptaki w niewielkich zadrzewieniach i kępach drzew wśród terenów o charakterze łąkowym (np. w olchowym gaju przy kanale Wieprz-

-Krzna w okolicach Chojęńca, w zadrzewieniach przy jeziorze Białym w Libiszowie, gdzie 16 VI 1956 r. widziałem w koronach drzew dużo ptaków).

RZĄD: ZIMORODKI HALCYONES

RODZINA: ZIMORODKI WŁASCIWE

28. Zimorodek *Alcedo atthis* L. 11 VII 1959 r. obserwowałem zimorodka nad jeziorem Czarnym w Libiszowie. Ze względu na dużą ilość różnorodnych zbiorników wodnych na terenie Polesia Lubelskiego należy przypuszczać, że zimorodek gnieździ się w wielu miejscowościach tego regionu. Bazylik (1), Urbanowski (12).

RZĄD: DRAPIEŻCE ACCIPITRES

RODZINA: SOKOŁY FALCONIDAE

29. Rybołów *Pandion haliaëtus* (L.). Jeden okaz rybołowa, zdobytego 17 IX 1949 r. na terenie gospodarstwa rybackiego w Samokłeskach (pow. Lubartów) znajduje się w Muzeum Zoologicznym Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Taczanowski w „Spisie ptaków guberni lubelskiej” (8) podaje, że gatunek ten jest pospolity „w dużych lasach nad wodami położonych”. W „Ptakach Krajowych” (1882) tenże autor mówi o rybołowie jako gatunku „nie-rzadkim”, który „[...] trzyma się dużych lasów nadwodnych, szczególnie w Lubelskim w okolicy obfitującej w jeziora [...]”. W „Spisie ptaków Królestwa Polskiego” (11) stwierdza jednak zmniejszanie się stanu ilościowego rybołowów w związku z dużymi zmianami środowiska. Obecnie na terenie Polesia Lubelskiego rybołów jest niewątpliwie gatunkiem rzadkim.

30. Błotniak popielaty *Circus pygargus* (L.). W Muzeum Zoologicznym UMCS w Lublinie znajduje się jeden okaz błotniaka popielatego, zdobytego 12 V 1951 r. we Włodawie. Można przypuszczać, że gatunek ten w badanym regionie należy do gniazdowych, chociaż występujących rzadko. Przypuszczenie to jest o tyle uzasadnione, że ptak ten trzyma się obszernych łąk i moczarów (7), a takich środowisk jest jeszcze na Polesiu Lubelskim dużo.

RZĄD: KURAKI (GRZEBIĄCE) GALLI

RODZINA: KURAKOWATE PHASIANIDAE

31. Cietrzew *Lyrurus tetrix* L. Dane, dotyczące aktualnego występowania cietrzewia w lasach Polesia Lubelskiego, uzyskane zostały

na podstawie ankiety rozpisanej w listopadzie 1960 r. przez Dyрекcję Lasów Państwowych w Lublinie.

Jak wynika z przytoczonych danych, cietrzew występuje na Polesiu Lubelskim dość pospolicie; sprzyja temu obecność odpowiednich dla niego biotopów w postaci „[...]” przerzedzonych lasów poprzerywanych

Powiat	Nadleśnictwo	Miejsce występowania i uwagi
Włodawa	Dubeczno	Na terenie całego nadleśnictwa 1) Leśnictwo Adamki: uroczysko Irkuck, uroczysko Za jeziorem — 25 szt. 2) Leśnictwo Dziarka: uroczyska — Dubeczno, Górki, Drażyn, Głębokie — 25 szt. 3) Leśnictwo Osowa: uroczyska Irkuck, Macoszyn — 10 szt.
	Kołacze	1) Leśnictwo Łowiszów — 160 szt. 2) Leśnictwo Hańsk — 80 szt.
	Sobibór	Leśnictwo Stulno: uroczysko Zbereże — 25 szt.
	Wisznice	1) Leśnictwo Omsza — 25 szt. 2) Leśnictwo Romanów: uroczysko Sosnowka — 10 szt., uroczysko Margocin — 2 szt.
	Włodawa	3) Leśnictwo Kaplonosy: uroczysko Siedliska — 10 szt.
Biała podlaska	Chotyłów	1) Leśnictwo Kodoń: uroczyska — Kopytków, Połoski, Tuczna — 150 szt. 2) Leśnictwo Matiaszówka: uroczysko Matiaszówka — 10 szt.
	Grabarka	1) Leśnictwo Żelizna: uroczysko Żelizna — 25 szt. 2) Leśnictwo Rudka: uroczysko Zaścianek — 6 szt.
Radzyń Podlaski	Turów	1) Leśnictwo Brzozowica: uroczysko Brzozowica — 12 szt. 2) Leśnictwo Kąkolewnica: uroczysko Kąkolewnica — 12 szt. 3) Leśnictwo Konawki: uroczysko Gołębki.
Parczew	Parczew	1) Leśnictwo Jedlanka: uroczysko Jedlanka — 8 szt. 2) Leśnictwo Makoszka: uroczysko Dębnia — 40 szt.
	Sosnowica	Występuje na terenie całego nadleśnictwa — 80 szt.

wrzosowiskami lub podmokłych drzewostanów, graniczących z łąkami i mszarami, a obfitujących w niskie krzewy oraz jagody" (7). Taczanowski (8, 10), Marchlewski (4), Urbański (12).

32. Jarzabek *Tetrastes bonasia* (L.). Według tych samych danych jarzabek na terenie badanego regionu na ogół nie występuje; sporadyczne pojawy były notowane w leśnictwach: Ostrowy i Haczyny nadleśnictwa Pobołowice (pow. Chełm). Marchlewski (4).

RZĄD: BRODZĄCE GRESSORES

RODZINA: BOCIANOWATE CICONIIDAE

33. Bocian czarny *Ciconia nigra* (L.). Bociana czarnego obserwowałem kilkakrotnie w okresie wiosennym i letnim (a więc w okresie gniazdowym) w okolicach Libiszowa, żerującego na podmokłych terenach przy jeziorze Białym, Czarnym, a także w pobliżu stawów. W omawianych okolicach spotykałem też nieraz przelatujące ptaki. Gatunek ten na pewno gnieździ się w pobliskich lasach, obfitujących w mokradła i sąsiadujących z różnymi zbiornikami wodnymi (stawy, jeziora, torfianki itp.). Według danych Zarządu Lasów Państwowych w Lublinie na obszarze Polesia Lubelskiego znane były w r. 1960 stanowiska lęgowe w następujących nadleśnictwach:

pow. Włodawa, nadleśnictwa: Dubeczno, Kołacze, Sobibór, Wisznice, Włodawa;

pow. Biała Podlaska, nadleśnictwa: Chotyłów, Garbatka;

pow. Radzyń, nadleśnictwa: Kijowiec, Radzyń;

pow. Parczew, nadleśnictwo: Parczew;

pow. Łuków, nadleśnictwo: Kryńszczak.

Taczanowski (8) w „Spisie ptaków Guberni Lubelskiej” podaje bociana czarnego jako gatunek rzadki. Obecnie jednak, jak to wynika z przytoczonych danych, a także ze spostrzeżeń z całego kraju, ptak ten staje się coraz pospolitszy. Z jednej strony wpłynęła na to niewątpliwie ochrona gatunkowa, z drugiej zaś, jak wskazują uczeni, postępujące zbliżanie się tego ptaka do człowieka i jego siedzib. Jedno więc można stwierdzić, że na obszarze Polesia Lubelskiego bocian czarny nie jest już dzisiaj ptakiem rzadkim.

RODZINA: CZAPLOWATE ARDEIDAE

34. Czapla siwa *Ardea cinerea* L. Pojedyncze osobniki czapli siwej obserwowałem w wielu miejscowościach, zwłaszcza w pobliżu jezior i stawów. Osobiście nigdzie nie spotkałem jej w większych skupiskach. Jarosz (3) podaje, że liczna kolonia czapli (około 70 gniazd)

znajduje się w miejscowości Żłobek (pow. Włodawa) na terenie starodrzewu sosnowego. Na Polesiu Lubelskim czaplę siwą można niewątpliwie zaliczyć do pospolitych, ale nielicznie występujących gatunków; znajduje ona tutaj dogodne warunki bytowania w postaci zadrzewień, rozległych łąk, mokradeł i różnego rodzaju zbiorników wodnych. Prawie wszędzie jest niesłusznie prześladowana przez człowieka. Już sam fakt, że w większości badanych obszarów czapla siwa występuje rzadko, mówi o tym, że nie może ona odgrywać większej ujemnej roli w niszczeniu rybostanu.

35. Czapla purpurowa *Ardea purpurea* L. Sokółowski (7), powołując się na informację Urbańskiego podaje, że czapla purpurowa „[...] zalatuje niezbyt rzadko nad stawy w Samoklęskach.” Ostatnio mówił mi o tym także mgr F. Ostrowski, doskonały znawca tego terenu. Przelatujące lub zalatujące osobniki mogą być spotykane, jak się wydaje, w całym regionie Polesia Lubelskiego.

36. Bąk *Botaurus stellaris* L. Kilkakrotnie słyszałem charakterystyczne głosy bąka w miejscowości Dratów, rozlegające się z nadbrzeżnych szuwarów przy jeziorze, a także w miejscowości Ludwin w zaroślach okalających torfianki.

37. Bączek *Ixobrychus minutus* (L.). Bączka obserwowałem parę razy w trzcinach i zaroślach wierzbowych na brzegu jeziora Białego w Libiszowie: 5 VII 1954, 26 V 1955 i 9 VII 1958. Urbański (12).

RZĄD: ŻURAWIE GRUES

RODZINA: ŻURAWIOWATE GRUIDAE

38. Żuraw zwyczajny *Grus grus* (L.). 27 VI 1957 r. obserwowałem kilka żurawi na obszernych mokradłach śródleśnych porośniętych kępami brzoź obok torfowiska przy jeziorze Czarnym w Libiszowie. W okresie przelotów obserwuje się klucze żurawi w różnych miejscowościach (np. 26 III 1959 r. w Trawnikach), gdzie na pewno zapadają na żerowanie. Dane Zarządu Lasów Państw. w Lublinie z r. 1960 wskazują na występowanie żurawi w okresie przelotów w wielu miejscowościach Polesia Lubelskiego. Stanowiska lęgowe podane są z następujących nadleśnictw: Garbatka (pow. Biała Podlaska): leśnictwo Żelizna, miejscowość Komarówka (pow. Radzyń); Kołacze (pow. Włodawa): leśnictwo Łowiszów, leśnictwo Hańsk; Kryńszczak (pow. Łuków): leśnictwo Jata, uroczysko Rezerwat. Na podstawie dotychczasowych danych można sądzić, że obecnie żuraw nie należy jeszcze na Polesiu Lubelskim do ptaków rzadkich; jednak postępujące z roku na rok kurczenie się jego

środowisk lęgowych (obszernych mokradeł śródleśnych, torfowisk itp.) w związku z zagospodarowywaniem terenu odbija się bezpośrednio na zmniejszeniu jego liczebności. T a c z a n o w s k i (10, 11).

RZĄD: CHRUSCIELE RALLI

RODZINA: CHRUSCIELOWATE RALLIDAE

39. D e r k a c z *Crex crex* (L.). Występuje w wielu miejscowościach w typowych dla niego środowiskach łąkowych. Między innymi: w Be-rezach na podmokłych łąkach uprawnych, poprzecinanych kępami za-drzewień olchowych; w Borowicy — na łąkach przy kanale Wieprz-Krzna; w Wytycznie — na torfowisku Krowie Bagno.

RZĄD: MEWY-SIEWKI LARO-LIMICOLAE

RODZINA: SIEWKOWATE CHARADRIIDAE

40. C z a j k a *Vanellus vanellus* (L.). Na całym badanym obszarze należy do pospolitych, niekiedy bardzo licznie występujących gatunków. Często spotyka się ją ze stadami gawronów, kawek i szpaków, a w Bo-rowicy, 19 VI 1957 r. widziałem czajki wraz ze szlamnikami rycykami *Limosa limosa* L.

41. D ź d ż o w n i k r z e c z n y *Charadrius dubius* Scop. Dźdżow-nika obserwowałem kilkakrotnie na nie zarośniętych lub ze skąpą roślinnością brzegach różnych zbiorników wodnych. Między innymi spo-tykałem go na piaszczystym brzegu jeziora Białego w Libiszowie (6 VI 1954), na brzegach kanału Wieprz-Krzna w okolicach Dorohuczcy i Borowicy, na skraju mokradeł łąkowych w okolicach Trawnik (10 VI 1958), a także na przybrzeżnych płycznach stawu Siemień (30 VI 1958).

42. S i e w n i c a *Squatarola squatarola* (L.). Jeden okaz siewnicy, zdobyty w Samoklęskach 17 IV 1949 r. znajduje się w Muzeum Zoolo-gicznym UMCS w Lublinie. W okresie wiosennych i jesiennych prze-lotów może być spotykana na całym Polesiu Lubelskim.

43. S ł o n k a *Scolopax rusticola* L. Na podstawie danych Zarządu Lasów Państwowych w Lublinie z r. 1960 słonka gniazdowała w nastę-pujących nadleśnictwach: Dubeczno, Kołacze, Wisznice (pow. Włodawa), Parczew, Sosnowica (pow. Parczew), Pobołowice (pow. Chełm), Radzyń (pow. Radzyń), Kijowiec (pow. Biała Podlaska). Poza tym obserwo-wano ją w nadleśnictwach: Chotyłów i Grabarka (pow. Biała Podlaska); Kryńszczak (pow. Łuków); Turów (pow. Radzyń); Sosnowica (pow. Parczew). Już T a c z a n o w s k i (10) zwrócił uwagę, że na skutek

„zmniejszania się i obsychania lasów” obserwuje się „coraz większy ubytek” tego ptaka. Niemniej można jednak przypuszczać, że jeszcze dziś gnieździ się słonka (choć nielicznie) na całym obszarze Polesia Lubelskiego. *Urbański* (12).

44. *Bekas kszczyk* *Capella gallinago* (L.). W odpowiednich środowiskach pospolity, chociaż nielicznie występujący ptak gniazdowy. Szczególnie często obserwuje się go na podmokłych, kępiastych ugorach o charakterze łąkowym (np. brzeg jeziora Białego w Libiszowie); widywałem go także wśród kęp turzyc, zarastających wyschnięte stawy (Libiszów).

45. *Bekas dubelt* *Capella media* Lath. Dubelta obserwowałem tylko jeden raz 7 VII 1955 r. na podmokłym, trawiastym brzegu jeziora Białeckiego (okolice Libiszowa). *Taczanowski* (11) wymienia okolice „między Wieprzem i Bugiem, to jest między miasteczkami: Łęczną, Chełmem, Włodawą, Parczewem i Ostrowem” jako te, w których dubelt gnieździ się w „dość znacznej ilości”. Można przypuszczać, że jeszcze dziś nie należy on tutaj do ptaków zbyt rzadkich. Sprzyjałaby temu obecność odpowiednich środowisk w postaci mszarów, torfowisk skąpo porośniętych sosną i łąk pokrytych kępami turzyc (7).

46. *Bekas mały* *Lymnocyptes minimus* (Brünn). Tylko jeden raz widziałem tego ptaka 14 VI 1958 r. na brzegu torfowiska Krowie Bagno w Wytycznie; ptak raz po raz zrywał się z podmokłych, trawiastych partii, krótko frunął w charakterystycznym chwiejnym, bezszumnym locie i znów zapadał na ziemię. *Taczanowski* (11).

47. *Szlamnik rycyk* *Limosa limosa* (L.). Spotykałem go na podmokłych łąkach, torfowiskach i pastwiskach w następujących miejscowościach: Trawniki (16 V 1956, 10 VI 1958, 12 VII 1958); Biskupice (20 V 1956); Puchaczów, Dratów (24 V 1956); Ludwin (4 VI 1956); Libiszów (16 VI 1956, 4 VI 1958); Borowica (19 VI 1957); Wytyczno — Krowie Bagno (14 VI 1958). W odpowiednich środowiskach szlamnik rycyk jest na Polesiu Lubelskim dość częstym ptakiem łąkowym. *Taczanowski* (10), *Urbański* (12).

48. *Kulik wielki* *Numenius arquata* (L.). Obserwowałem go tylko na Krowim Bagnie w Wytycznie w środowiskach łąkowo-torfowiskowych (31 V 1958, 14 VI 1958). *Taczanowski* (10) podaje kulika wielkiego z szeregu miejscowości Polesia Lubelskiego, zaznaczając jednak, że „nigdzie nie jest liczny”. Można przypuszczać, że od tego czasu stan liczebny tego ptaka uległ dalszemu zmniejszeniu na skutek osuszenia bagien, zabiegów melioracyjnych itp. *Taczanowski* (8, 10).

49. *Brodziec krwawodzioby* *Tringa totanus* L. Najczęściej spotykany ze wszystkich brodziec. Występuje na podmokłych brze-

gach jezior i stawów, na mokradłach, podmokłych łąkach itp. Obserwowałem go w następujących miejscowościach: Libiszów (17 VI 1956); Trawniki (10 VI 1958, 12 VII 1958); Dorohuczka (12 VI 1958); Wytyczno — Krowie Bagno (14 VI 1958); Siemień (30 VI 1958). Taczanowski (10), Urbański (12).

50. Brodziec śniady *Tringa erythropus* (Pall.). 10 VI 1958 r. widziałem z bliska parę na skraju mokradła w Trawnikach (przy kanale Wieprz-Krzna). Było to jedyne spotkanie z tym rzadkim gatunkiem. Obserwowane ptaki niewątpliwie należały do osobników przelatujących, które wg Sokołowskiego (7) spotykane są do pierwszych dni czerwca.

51. Brodziec samotny *Tringa ochropus* L. 10 VI i 12 VII 1958 r. obserwowałem pojedyncze ptaki na mokradłach w okolicach Trawniki przy kanale Wieprz-Krzna; jeden z brzegów tych mokradeł okalały niewielkie zadrzewienia. Ponieważ brodziec samotny korzysta przeważnie z gniazd innych ptaków, jak np. drozdów, sójek, turkawek, wron (2, 10), możliwe że w tych właśnie zadrzewieniach, dość licznie zamieszkałych przez drozdy śpiewaki *Turdus ericetorum* Turt., gnieździł się. Urbański (12).

52. Brodziec leśny *Tringa glareola* L. Brodzca leśnego obserwowałem w Libiszowie na podmokłym brzegu jeziora Białego 16 i 17 VI 1956 r., kiedy to raz po raz odzywał się w charakterystyczny sposób z wierzchołka niskiej sosny, zapadając następnie w pobliskie zarośla. 7 V 1960 r. w tejże miejscowości widziałem ptaka przy głównej grobli. Należy przypuszczać, że obecnie brodziec leśny występuje na Polesiu Lubelskim mniej licznie, niż w ubiegłym pięćdziesięcioleciu (10), zachowując jednak tu i ówdzie swoje stanowiska lęgowe. Urbański (12)

53. Brodziec piskliwy *Actitis hypoleucos* (L.). Obserwowałem go na nie zarośniętych, zwłaszcza piaszczystych brzegach różnych zbiorników wodnych, np. nad jeziorem Białym i Czarnym w Libiszowie, nad stawem w Siemieniu itd. Gatunek ten jest niewątpliwie bardzo rozpowszechniony na całym Polesiu Lubelskim. Urbański (12).

54. Bojownik *Philomachus pugnax* (L.). Wg danych Zarządu Lasów Państwowych w Lublinie za rok 1960 z 16 nadleśnictw położonych w obrębie Polesia Lubelskiego, jedyne stanowiska lęgowe bataliona zostały podane z nadleśnictwa Kołacze, a mianowicie: w leśnictwie Łowiszów — 20 sztuk, Hańsk — 6 sztuk. Gniazdowały one w bagnach, przylegających do lasów państwowych. Można przypuszczać, że rozproszone stanowiska tego ptaka znajdują się w odpowiednich środowiskach na obszarze całego Polesia Lubelskiego. Taczanowski (8), Urbański (12).

RODZINA: MEWOWATE LARIDAE

55. Rybitwa czarna *Chlidonias nigra* (L.). Obserwowałem ją w wielu miejscowościach (Dratów, Ludwin, Dorohucz, Trawniki i in.) w typowych dla niej środowiskach: nad niedużymi, zarastającymi jeziorami, sadzawkami, a zwłaszcza torfiankami, znajdującymi się w otoczeniu trzęsawisk, mokradeł i podmokłych łąk. Spotykana także nad większymi zbiornikami wodnymi o posuniętym procesie zarastania, np. nad brzegami jeziora Dratów, gdzie 24 V 1956 r. obserwowałem bardzo dużo tych ptaków. Rybitwa czarna jest pospolitym gatunkiem na Polesiu Lubelskim. **Urbański (12).**

56. Rybitwa białoskrzydła *Chlidonias leucoptera* (Temm.). 9 i 10 IV 1954 r. obserwowałem w okolicach Libiszowa nad jeziorem Czarnym i Białym dość duże stada przelatujących ptaków. Pływały one także po tafli jezior oraz zatrzymywały się na podmokłych terenach łąkowych (np. przy jeziorze Białym). **Taczanowski (10)** podaje kilka stanowisk lęgowych tej rybitwy z Polesia Lubelskiego. Możliwe, że i obecnie gnieździ się ona gdzieś tam, a w okresie przelotów na pewno można ją spotkać nad wieloma wodami tego regionu. **Taczanowski (10, 11).**

57. Rybitwa zwyczajna *Sterna hirundo* L. Większych kolonii rybitwy zwyczajnej nie napotkałem. Jednak bardzo często obserwowałem ptaki nad dużymi jeziorami (Białym, Dratowskim i in.). **Taczanowski (10), Urbański (12).**

58. Mewa śmieszka *Larus ridibundus* L. Tak jak w przypadku rybitwy zwyczajnej nie spotkałem większych kolonii mewy śmieszki. Ptaki spotykałem często w różnych miejscowościach, m. in. w okolicach Libiszowa (nad jeziorem Białym i gdzie indziej), w Trawnikach na mokradłach obok kanału Wieprz-Krzna i in. Mewa śmieszka należy niewątpliwie na Polesiu Lubelskim, a zwłaszcza na Pojezierzu Łęczyńsko-Włodawskim do gatunków pospolitych, mających rozproszone kolonie lęgowe w wielu miejscowościach. **Taczanowski (10), Urbański (12).**

59. Mewa żółtonoga *Larus fuscus* L. Mewę żółtonogą obserwowałem jeden tylko raz; 16 VI 1956 r. ptak szybował nad jeziorem Białym w Libiszowie, a następnie zapadł na tafle wodną niedaleko od brzegu. Gatunek ten może być spotykany na Polesiu Lubelskim w okresie przelotów, a pojedyncze, zalatujące osobniki w innych nawet okresach. **Urbański (12).**

RZĄD: BLASZKODZIOBE LAMELLIROSTRES (ANSERES)

RODZINA: KACZKOWATE ANATIDAE

60. Łabędź niemy *Cygnus olor* (G m.). 12 VI 1957 r. obserwo-
wałem łabędzia niemego (5) na jeziorze Kleszczów koło miejscowości
Ostrów Lub. (pow. Lubartów); była to para ptaków z siedmiorgiem
młodych. 2 X 1959 r. widziałem 4 przelotne ptaki na jeziorze Białym
w Libiszowie. Można przypuszczać, że w okresie przelotów łabędź niemy
zatrzymuje się tu i ówdzie na wodach Polesia Lubelskiego, a zwłaszcza
na obfitującym w wody Pojezierzu Łęczyńsko-Włodawskim.

61. Kaczka krakwa *Anas strepera* L. 17 VI 1956 r. obserwo-
wałem parę w Libiszowie na jeziorze Białym, a 25 VI 1957 r. na jeziorze
Czarnym.

62. Kaczka rożeniec *Anas acuta* L. Tylko jeden raz obserwo-
wałem ptaka na stawie w Siemieniu 30 VI 1958 r. Taczanowski
(10) opisuje biotop rożeńca w sposób następujący: „...gnieździ się
w małej ilości po rozległych łąkach, zawierających zalewy i po niegłę-
bokich bagnach trawiastych, w otwartych zupełnie miejscach, lecz
zawsze przy większych rzekach, stawach i jeziorach.” Ponieważ środo-
wiska tego rodzaju należą na Polesiu Lubelskim do rozpowszechnionych,
można przypuszczać, że rożeniec, chociaż jest gatunkiem rzadko wystę-
pującym na terenie całego kraju, posiada w omawianym regionie
szereg stanowisk lęgowych. Urbański (12).

63. Kaczka cyranka *Anas querquedula* L. Ogromne stada
cyranek obserwowałem w czasie przelotów wraz z cyraneczakami *Anas*
crecca L. i krzyżówkami *Anas platyrhynchos* L. 8 IV 1959 r. na jeziorze
Białym w Libiszowie. Prócz tego spotykałem na niektórych stawach
w tejże miejscowości pojedyncze ptaki w okresie gniazdowym. Urbań-
ski (12).

64. Kaczka cyraneczka *Anas crecca* L. Stada przelatują-
cych cyraneczek wraz z cyrankami i krzyżówkami (patrz poz. 63)
obserwowałem na jeziorze Białym w Libiszowie. Na tymże jeziorze
widziałem 17 VI 1956 r. samicę z młodymi. Urbański (12).

65. Kaczka podgorzała *Nyroca nyroca* (G üld.). Gatunek
ten spotykałem w wielu miejscowościach, w różnych środowiskach.
M. in.: na jeziorach i stawach w Libiszowie, na mokradłach łąkowych
w Trawninkach, na torfiankach w Dorohuczycy. Urbański (12).

66. Kaczka czernica *Nyroca fuligula* (L.). Obserwowałem ją
kilka razy na jeziorach Białym i Czarnym w Libiszowie. Jezioro Białe:
17 VI 1954 r. — para przy brzegu jeziora; 26 V 1955 r. — dwie pary
tamże; 17 VI 1956 r. — para tamże. Jezioro Czarne: 26 V i 2 V 1955 r. —
dwie pary; 7 V 1960 r. — para. Biorąc pod uwagę daty tych obserwacji

(okres gniazdowy) oraz to, że ptaki występowały parami, można przypuszczać, że gnieździły się one tutaj. Rozproszone stanowiska lęgowe kaczki czernicy znajdują się na pewno, jeśli nie na terenie całego Polesia Lubelskiego, to w każdym razie na Pojezierzu Łęczyńsko-Włodawskim. Bazyluk (1), Urbański (12).

67. Kaczka ogorzałka *Nyroca marila* (L.). Obserwowałem ją jeden tylko raz 8 IV 1959 r. w Libiszowie na jeziorze Białym wraz ze stadami cyranek, cyraneczek i krzyżówek; ze wszystkich wymienionych gatunków ogorzałka występowała wówczas najmniej licznie. Można przypuszczać, że w okresie przelotów pojawia się na szeregu jezior i stawów Polesia Lubelskiego, chociaż oczywiście w znacznie mniejszych ilościach, niż na wybrzeżach Bałtyku (7). Bazyluk (1).

68. Gągoł *Bucephala clangula* (L.). 8—10 IV 1954 r. na jeziorach Białym, Białeckim i Czarnym w Libiszowie bardzo często obserwowałem grupy przelatujących i zatrzymujących się ptaków; natomiast 7 V 1960 r. widziałem parę gągołów na jeziorze Czarnym. W Muzeum Zoologicznym UMCS w Lublinie znajduje się jeden okaz, zdobyty 14 V 1954 r. w Samoklęskach. W okresie przelotów kaczka ta może być na pewno spotykana na całym obszarze Polesia Lubelskiego. Nie jest też wykluczone, że gdzieś gnieździą się w tym regionie pojedyncze pary; wskazywałyby częściowo na taką możliwość: data obserwacji pary tych ptaków w Libiszowie oraz data zabicia w Samoklęskach. Urbański (12).

69. Tracz bielaczek *Mergus albellus* L. 8 IV 1959 r. obserwowałem na jeziorze Białym w Libiszowie pojedyncze tracie bielaczki wśród stad cyranek, cyraneczek i krzyżówek. W Muzeum Zoologicznym UMCS w Lublinie znajduje się jeden okaz, zdobyty w Siemieniu w dniu 8 IV 1951 r.

RZĄD: PERKOZY PODICEPEDES

RODZINA: PERKOZOWATE PODICEPIDAE

70. Perkoz rdzawoszyi *Podiceps griseigena* (Bodd.). 7 V 1960 r. obserwowałem pojedyncze ptaki na jeziorze Czarnym w Libiszowie. Taczanowski (10), Bazyluk (1).

PIŚMIENNICTWO

1. Bazyluk W.: Projekt rezerwatów torfowiskowych w okolicy Siemienia (pow. Radzyń Podlaski, wojew. lubelskie). Chrońmy przyrodę ojczystą, nr 3/4, 1947.
2. Gładkow N. A.: Otriad kulikl. Pticy Sowietского Sojuza, t. III, Moskwa 1951.

3. Jarosz S.: Parki narodowe i rezerваты przyrody. Spółdzielczy Instytut Wydawniczy „Kraj”, 1951.
4. Marchlewski J.: Materiały do rozmieszczenia głuszca, cietrzewia i jarząbka w Polsce. Sprawozdania Komisji Fizjograficznej PAU, Kraków 1948.
5. Riabinin S.: Łabędzie w wojew. lubelskim. Chronimy przyrodę ojczystą, nr 2, 1958.
6. Riabinin S.: Badania nad ptakami Polesia Lubelskiego. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, sectio C, vol. XVII (1962), 7, Lublin 1963.
7. Sokołowski J.: Ptaki Ziemi Polskich, t. I, II. PWN, Warszawa 1958.
8. Taczanowski W.: Spis ptaków gubernii lubelskiej. Biblioteka Warszawska, 1851/1, Warszawa 1851.
9. Taczanowski W.: Dodatki i sprostowania do spisu ptaków gubernii lubelskiej. Biblioteka Warszawska, t. 1, 1853.
10. Taczanowski W.: Ptaki krajowe, Kraków 1882.
11. Taczanowski W.: Spis ptaków Królestwa Polskiego, obserwowanych w ciągu ostatnich lat pięćdziesięciu. Pamiętnik Fizjograficzny, t. VIII, 1888.
12. Urbański J.: Obserwacje ornitologiczne z gminy Spiczyn (pow. lubartowski, wojew. lubelskie). Opuscula Casimiro Tymieniecki, Poznań 1959.

R É S U M É

Les matériaux présentés dans le travail étaient ramassés de 1954 à 1960 et complètent, en quelque sorte, ceux du travail du même auteur, intitulé: „Recherches sur les oiseaux de Polesie Lubelskie.”¹ Dans le travail présent l'auteur traite surtout des oiseaux qu'il observait lui-même. Outre les espèces rares et plus intéressantes, il tient compte de toutes les espèces ordinaires, caractéristiques pour les milieux les plus importants de Polesie Lubelskie.

Р Е З Ю М Е

Приведенные материалы были собраны в годы 1954—1960 и являются дополнением к работе автора — „Исследования над птицами Люблинского Полесья”¹. В работе учтены главным образом те птицы которые автор наблюдал лично. Кроме редких, более интересных видов рассмотрены все те широко распространенные виды, которые являются характерными для главных биотопов Люблинского Полесья.

¹ S. Riabinin: Badania nad ptakami Polesia Lubelskiego. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, sectio C, vol. XVII (1962), 7, Lublin 1963.